

PRAWO i KULTURA

PRAWO i KULTURA

*Księga dedykowana
Profesorowi Markowi Wąsowiczowi*

*Redakcja naukowa:
Jarosław Kuisz
Anna Rosner*

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2022

Recenzenci:
prof. dr hab. Hubert Izdebski
dr hab. Piotr Fiedorczyk, prof. UwB

Redakcja i korekta:
Sylwia Mosińska

Projekt okładki:
Ewa Engler-Herer | Studio UL

Copyright © by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o., Warszawa 2022

Publikację dofinansowano ze środków Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-66849-85-3

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Skład i łamanie: Poligrafia
Printed in Poland

Tabula gratulatoria

Jerzy Axer

Grażyna Bałtruszajtys

Andrzej Bielecki

Zuzanna Benincasa

Katarzyna Bilewska

Adam Bodnar

Barbara Bokus

Włodzimierz Borodziej

Adam Brzozowski

Katarzyna Chałasińska-Macukow

Tatiana Chauvin

Aleksander Chłopecki

Jolanta Choińska-Mika

Andrzej Friszke

Małgorzata Głowacka-Grajper

Hanna Gronkiewicz-Waltz

Aleksander Hall

Krzysztof Kaleta

Marta Kicińska-Habior

Piotr Kładoczny

Wojciech Kocot

Hanna Litwińczuk

Hanna Machińska

Dorota Malec

Jerzy Malec

Zbigniew Marciniak

Paweł Marcisz

Elżbieta Mikos-Skuza

Małgorzata Modrzejewska

Jerzy Modrzejewski

Maria Nowak

Marcin Pałys

Łukasz Pisarczyk

Adam Płoszka

Monika Płatek

Paweł Poławski

Michał Romanowski

Wanda Sudnik-Bardach

Krystyna Szczepanowska-Kozłowska

Dariusz Szpoper

Maciej Taborowski

Tadeusz Tomaszewski

Wojciech Tygielski

Stanisław Salmonowicz

Włodzimierz Siwiński

Jan Sowa

Tomasz Stawecki

Agnieszka Stępkowska

Paweł Strzelecki

Jakub Urbanik

Marek Waluga

Andrzej Waśkiewicz

Piotr Węgleński

Wojciech Witkowski

Marzena Wojtczak

Eleonora Zielińska

Sławomir Żółtek

Autorzy

Maria Boratyńska
Paweł Borecki
Wojciech Brzozowski
Piotr Girdwoyń
Łukasz Gołaszewski
Andrzej Gulczyński
Danuta Janicka
Adam Lityński
Józef Koredczuk
Tomasz Królasik
Jarosław Kuisz
Jacek Matuszewski
Marian Mikołajczyk

Maciej Mikula
Adam Moniuszko
Ryszard Piotrowski
Piotr Z. Pomianowski
Anna Rosner
Marek Safjan
Piotr Schollenberger
Wacław Uruszczak
Marek Węcowski
Mirosław Wyrzykowski
Maria Zabłocka
Andrzej Zakrzewski

Spis treści

Anna Rosner, Mirosław Wyrzykowski	
Wprowadzenie	13
Jarosław Kuisz	
Pochwała ciekawości. Kilka słów o Profesorze	23
KULTURA	
Maria Boratyńska	
Bioetyka i prawo w starym kinie	29
Andrzej Gulczyński	
<i>Unia lubelska</i> Jana Matejki i jej nierozpoznane tajemnice	57
Józef Koredczuk	
Salon literacki mecenasa Edwarda Leo – jego znaczenie dla środowiska literackiego w Warszawie w drugiej połowie XIX w.	77
Jarosław Kuisz	
Patologiczna edukacja prawna? Uwagi o audiowizualnej propagandzie prawa w początkach Polski Ludowej 1944–1947	91
Marek Węcowski	
Tutor wśród bestii, czyli nauki centaury Chirona	115
Maria Zabłocka	
Komedie Plauta jednym ze źródeł poznania archaicznego prawa rzymskiego (żona <i>sine manu</i>)	121
Andrzej Zakrzewski	
Statut litewski w gawędzie szlacheckiej XIX w.	129

PRAWO DAWNE

Marian Mikołajczyk

Europejskie więzienia stanu w relacjach polskich podróżników XVII i XVIII w. 143

Maciej Mikula

Praworządność, sprawiedliwość, słuszność. O kulturze prawnej w sądach małych miast u progu XVIII stulecia 157

Adam Moniuszko

Kara odszczekania: dwa wyroki Trybunału Koronnego z lat 1593 i 1618 169

Wacław Uruszczak

Unus rex unum ius. Od różnorodności i różnorodności do unifikacji i kodyfikacji prawa polskiego w XIV–XVI w. 191

PRAWO NOWOŻYTNE XIX–XX w.

Wojciech Brzozowski

Powrót deliberacji? O koncepcji demokracji otwartej Hélène Landemore ... 215

Łukasz Gołaszewski

Stosunek władz prokuratorskich do znieważania Józefa Piłsudskiego. Nieznany przypadek Stanisława Mikołajczyka z lutego 1933 r. 233

Danuta Janicka

O polskim ustawodawstwie karnym i dorobku doktryny. Sprawozdania profesora Zdzisława Papierkowskiego dla zagranicy (1934–1938) 243

Tomasz Królasik

Projekt reformy monarchii francuskiej w *Mémoire sur les Municipalités* Anne-Roberta Jacques’a Turgota 263

Adam Lityński

Trudna droga do utworzenia państwa Słowian Południowych 287

Jacek Matuszewski

Dziwne rzeczy w wyroku sądu polubownego w Grazu z 13 września 1902 r. 305

Piotr Z. Pomianowski

Geneza i recepcja instytucji sędziego pokoju. Wybrane zagadnienia 317

O PRAWIE I IMPONDERABILIACH

Paweł Borecki

Zasada niezależności państwa i związków wyznaniowych w prawie
polskim – zagadnienia podstawowe w ujęciu krytycznym 329

Piotr Girdwoń

O śmieszności prawa i prawników słów kilka 349

Ryszard Piotrowski

„Na zawsze...”. Zagadnienie aktualności Konstytucji 3 Maja 363

Marek Safjan

W poszukiwaniu instrumentów skutecznej obrony państwa prawa 383

Piotr Schollenberger

Odpowiedzialność poza prawem 401